

okumak gibisi yok

Destanların Kültürümüzdeki Yerini Öğrenmek İster misiniz?

Kara sürünün ortasında,
Kalabalık yurdun arasında
Dokuz yaşında kara bir boğa
Sağa sola geziniyordu.
Doksan kulaç boynuzu
Mavi göğe kadar uzanıyordu,...

Ayşe bir tiyatro eserini seslendirir gibi okuyordu. O okudukça sınıftaki arkadaşları kıkırdıyordu. Duru, "Tekerlemeye benziyor dili." dedi. Kartal da "Hem tekerleme gibi hem de eğlenceli." diyerek katıldı Duru'ya. Destanlardan söz ediyorlardı. Destanlar sözlü tarihin bir parçasıydı.

Destanlar Ne Anlatır?

Bir kültürü incelemenin en iyi yolu nedir sizce? Destanlarına bakmak olabilir mi? Destanlar, arka planında savaş, göç, deprem gibi toplumları etkileyen büyük olayların yer aldığı kahramanlık öyküleridir. Eski zamanlarda yaşayan insanların günlük yaşamıyla ilgili birçok ipucu sağlarken aynı zamanda inanışları, gelenek görenekleri, sanata ve evrene bakışları, yaşadıkları coğrafya hakkında da bilgi verirler. Gilgames, Dede Korkut, Karacaoğlan en bilinen destanlardandır.

Destanların önemli bir özelliği var. Bu özelliği yukarıda Maaday Kara destanından aktardığımız kısa bölümü inceleyerek bulabilirsiniz. Bir ipucu: Son iki satıra bakın. Bir boğanın boynuzunun uzunluğu ne kadar olabilir? Bir boğanın boynuzu göğe kadar uzanabilir mi?

Altay Destanı: Maaday Kara

Maaday Kara büyük bir kağandır. Ancak yaşlanmıştır ve gücünü yitirmiştir. Kara Kula bu durumdan yararlanır, kağanı ve halkını esir eder. Maaday Kara'nın yapacak bir şeyi yoktur, yeni doğan oğlu Köğüdey Mergen'i Altay ormanlarına bırakır. Altay Ruhu ormana bırakılan çocuğa sahip çıkar. Bir yaşlı kadın görünümüne bürünür ve Köğüdey Mergen'i yetiştirir. Köğüdey Mergen at binmeyi, kılıç kullanmayı, ok atmayı öğrenir. Kısa zamanda bir yiğit olur. Sonra da babası kağanı ve halkını Kara Kula'nın esaretinden kurtarmak için yollara düşer. Bu zorlu yolculukta en büyük yardımcısı atıdır. Onu zehirli sarı denizlerden, rüzgâra ve ay ışığına dahi geçit vermeyen dağlardan geçirir. Sonunda Köğüdey Mergen babasını ve halkını kurtarır. Ancak yolculuğu daha bitmemiştir. Bu kez de güzeller güzeli Altın Küskü'yle evlenmek için yollara düşer. Bu yolculuk da kolay olmayacaktır. Bir yandan Altın Küskü'nün babası Ay Kağan onu türlü sınavlardan geçirir. Bu sınavlardan birinde karşısına çıkan kendisinin benzeri altı kağan ona yardım eder. Bir yandan da Erlik Bey'in kızı Abram Moos Kara Taacı, bu evliliğe engel olmak için elinden geleni yapar. Şekilden şekle girer, sonra da Altın Küskü'yü yeraltı dünyasına kaçar. İhtiyar bir kadına dönüştürür. Köğüdey Mergen tüm sınavları geçer, yeraltı dünyasına gider, Altın Küskü'yü kurtarır. Yurduna döner ve büyük bir düğün yapılır. Halkı yeniden mutlu olur. Köğüdey Mergen ve Altın Küskü halkını koruyup kollamak için gökyüzüne yükselir. Köğüdey Mergen Büyük Ayı Takımyıldızı'nı, Altın Küskü de Kutup Yıldızı'nı oluşturur.

Bu destandan Altay toplumu hakkında hangi bilgilere ulaşabiliriz? Buraya yazın.

.....

.....

.....